

Mlado Jutro

št. 35. Nedelja 8. septembra

1935

Janez Rožencvet:

Kraljevska kri

Cudno se mu je pač zdelo, kaj je počel kraljevič Zorko tak nenavaden čas čisto sam v gozdu, vendar zdaj ni utegnil o tem razmišljati. Ukazal je svojim ljudem, naj z vsemi častmi prepeljejo mrtvega kraljeviča na dom kralja Črtomira ter sporoče kraljevskemu očetu, da se je primerila strašna nesreča, ki jo bodo pozneje pojasnili. Sam se je pa s sinom Boleslavom obrnil domov in težka žalost mu je legla na srce.

Po poti je še enkrat na drobno vse premislil, kar mu je bil sin povedal. Da je bil orel sam kraljevič Zorko, nista vedela ne kralj ne njegov sin. Oba si niti kaj takega misliti nista mogla in celo Boleslav je bil zdaj prepričan, da ga je oko prevarilo, ko je zrl za izstreljeno puščico. Ker sta se pa oba pričela, da je kraljeviča Zorka usmrtila izstreljena puščica, sta si tudi oba ponavljala samo

ča v resnici primerila. Zato ga ni nič več izpraševal. Povesil je glavo in začel sam zase zadevo spet od konca premišljati. Spoznal je, da je sin še preveč razburjen, da bi mogel povedati, kako se je nesre-



Zorkove zadnje besede ter si skušala žalostno zgodbo iz njih raztolmačiti.

Kralj Veljko je domneval, da si je njegov ubogi sin krivdo kraljeviča Zorka najbrž sam izmislil, da bi si pomiril vest, ki mu očita nesrečno smrt prijatelja in svaka. In s težkim srcem se je ozrl na kraljeviča Boleslava poleg sebe. Toda

Tako sta molče jezdila vstric, oče mučno potrj, sin srdito mrk. Oba sta na tihem upala, da bosta doma rešena negotovosti, ki ju je najbolj mučila, nakar bosta lahko odkritosrčno obžalovala kraljeviča Zorka, ki mu je nemila usoda v mladosti namenila smrt. Nevede sta pa oba pridržavala konja ter jezdila počasi,

kajti zla slutnja jima je vtila v srce toliko strahu, da sta se hkrati na tihem bala resnice.

In res sta se kralj in kraljevič zaman nadejala rešitve. Gorje je bilo sproženo in nad njima je že drvel usodni plaz.

V.

Straža na stolpu je zatrobila, čim sta se izza ovinka v dolini prikazala kralj Veljko in kraljevič Boleslav, ki sta se jež pomikala po poti. Napeto sta oče in sin zrla v grad in čakala, da se na pomolu prikaže nekaj svetlega. Zrla sta in zrla, ali njiju bistré oči niso zapazile nič. Kraljične Zinajide, ki ju je drugače vselej že od daleč pozdravljala, ni bilo na pomol.

Težka slutnja je obšla kralja in kraljeviča. Obema so bledela lica, čim bolj sta se bližala domu. Ni jima bilo mar pozdravov ljudstva, ne služinčadi, ki se je zbrala pri grajskih vratih. Molče sta na dvorišču razjahala in kraljevič Boleslav je odhitel v grad in po stopnicah. Oče je počasi krenil za njim.

Hlastno je Boleslav odprl vrata sobe. Vkljub težkim slutnjam je ostrmel, ko je zagledal kraljično pripravljeno za odhod.

»Zinajida!« — je kriknil.

Počasi se je kraljična okrenila in trdo spregovorila:

»Ne morem živeti z možem, čigar oče je ubil mojega očeta!«

Osupel se je kraljevič Boleslav obrnil in brez besede odšel. Oče, ki ga je na stopnicah srečal, ga je prestrašeno vprašal, kaj se je zgodilo, ali sin ni dal odgovora. Sele v sobi, kamor je oče v skrbah šel za njim, je dejal kraljevič Boleslav: »Zinajida je izvedela, da si ti ubil njenega očeta.«

»V junaškem boju sem ga premagal,« je s potrjim glasom odvrnil kralj Veljko in čudno ga je pri srcu zazebló.

Ko pa sin v srepem obupu ni spregovoril nobene besede več, se je kralj otrešel mučne zadrege. Živahno je začel praviti o svojem boju s sultanom Bajazidom, o veliki nevarnosti, ki mu je takrat pretila, in o sreči, ki mu je pripomogla, da je on odrobil glavo sultanu, ker bi jo bil sicer sultan njemu. Trikrat, štirikrat je kralj ponovil junaško zgodbo, ali kraljevič Boleslav je molčal in strmel predse, kakor da ni nič slišal. Končno se je zdrznil iz mrke otrplosti in vprašal:

»Oče, kako je mogla Zinajida to izvedeti, ko ji jaz stvari nisem izdal ter je

v gradu in deželi slehernemu pod smrtno kaznijo prepovedano o tvojem junaškem činu kaj črhni?«

Tedaj sta se kralj in kraljevič spogledala in brez besed je očeta in sina obšla enaka misel: Kraljevič Zorko ji je moral vse povedati in Boleslav je imel prav, da je hinavskega prijatelja usmrtil!

Ta misel jima je podžgala srd in nesreča ni hotela, da bi kralj Veljko in kraljevič Boleslav kdaj svojo zmoto spoznala. Tuja ciganska ženska je bila že odšla. Razen kraljične Zinajide ni nihče vedel, kaj je povedala, a nesrečna saračenska kraljična se je bila zaprla v svojo sobo ter ni hotela nikomur odpreti in z nikomer govoriti. Od dvorjanov sta pa kralj in kraljevič izvedela, da se je kraljevič Zorko prejšnji dan mudil v gradu. Tako se je v srcu kraljeviča Boleslava kmalu utrdilo prepričanje, da je puščico, namenjeno orlu, pravična usoda zasadi-la v srce kraljeviču Zorku. Oče sam ga je v tej nesrečni veri utrjeval, zakaj srd kralja Veljka je od ure do ure rastel in kralj je že težko čakal prilike, da bi lahko zdijval.

Zato je kralj Veljko zelo nemilo sprejel kraljeviča Mirka, ki je prišel drugi dan vprašat, kako se je pripetila nesreča njegovemu bratu Zorku. Srd kralja Veljka se je obrnil na vso rodovino nesrečnega kraljeviča Zorka. Zato je zasovražil tudi kraljeviča Mirka, čeprav je imel le-ta za ženo njegovo hčer Mileno.

Kralj Veljko je zetu na kratko povedal, kako je po njegovem mnenju kraljeviča Zorka smrt zadela, ter na koncu odurno pristavil:

»Zdaj pojdi in sporoči svojemu kraljevskemu očetu, da je kraljevič Zorko prejel zasluženó smrt, ker je bil le hinavski prijatelj mojega sina, kateremu je hotel Zinajido odvesti!«

Huda obdolžitév je kraljeviča Mirka presenetila in s težkim srcem se je vrnil. Doma je stopil najprej v kapelo, kjer je ležal brat na mrtvaškem odru. Ko je gledal mirno obličje mrtvega kraljeviča, si je mislil: Saj ni mogoče, da bi bilo v obdolžitvi kaj resnice! Že hoče oditi, a tedaj zapazi na bratovi roki neznaní prstan, delo indijskega zlatarja.

Od domačih ni kraljeviču Zorku nihče tega prstana podaril. Kje ga je ubogi brat dobil? Ali je bilo v besedah kralja Veljka vendarle kaj resnice?!

Mučen dvom se je vzbudil v srcu kraljeviča Mirka. Toda domislil se je, da je greh, soditi mrtve, nad katerimi si je sodbo pridržal sam Bog.

O skopem petelinčku

(Ruska basen)



Petelinček in putka sta brskala za plotom in iskala zrnje. Petelinček pravi:

»Kar bova našla, si hočeva pošteno deliti.«

»No, prav je«, odgovori putka. Brska in koplje, izgrebe zrno in da petelinčku polovico. Potem najde tudi petelinček zrno. Ker pa je bil skop, ga skrivaj požre, da bi ga putka ne videla. Zrno pa se mu zaleti in obtiči v grlu. Preplašen reče putki:



»Hitro teci, putka po vode, sicer moram umreti.«

Pade na tla in pomoli od sebe nožice. Putka leti k studenčku po vode, studenček pa reče:

»Ne dam ti vode, dokler mi ne prineseš od deklice robčka.«

Putka leti k deklici in jo prosi za robček. Deklica reče:

»Ne dam ti robca, ako mi ne prineseš čevljev od čevljarja.«



Putka leti k čevljarju in prosi, naj da deklici čevljeke.

Čevljar pravi:

»Ne dam ti čevljev, ako mi ne prineseš od prašiča ščetin.«

Putka teče k prašiču in ga prosi, naj da čevljarju ščetine.

Prašič reče:

»Ne dam ti ščetin, dokler mi ne prineseš od olarja sladu.«



Putka teče k olarju in ga prosi, naj da sladu za prašiča.

Olar reče:

»Ne dam ti sladu, ako mi ne prineseš od krave masla.«

Putka teče h kravi in jo prosi, naj da olarju masla.

Krava pa reče:

»Ne dam ti masla, ako mi ne prineseš od travnika trave.«



Putka teče k travniku in ga prosi, naj da trave za kravo.

Travnik reče:

»Ne dam ti trave, dokler ne prineseš rose od neba.«

Putka poklekne in prosi od neba rose.

Nebo se usmili in pošlje travniku rose, travnik da kravi travo, krava da olarju maslo, olar da slad prašiču, prašič da čevljarju ščetine, čevljar da de-



klici čevljarke, deklica da robček studenčku, studenček da vodo putki.

Putka vzame v kljunček vodico in jo vlije petelinčku v grlo. Zrno spolzi v golšo, petelinček skoči pokonci, udari s perutnicami in veselo zapoje: Kikeriki!



Od takrat ni bil nič več skop in je vse pošteno delil s putko



Zapisal kmet Ivanovič

Danilo Gorinšek:

Načaljioka

Ce bo punčka razigrana,

pošljem brž po velikana:

dlan velika mu tako,

kakor mlinsko je kolo...

S palcem punčko z zemlje dvigne
da brž na kazalec švigne.

Ta sredincu naroči:

Prstanec naj jo dobi:

Prstanec se razkorači,

punčko v droben prstan stlači,

a mezinec — kar tako —

vrže jo takoj v vodo!..

Vinko Bitenc:

Oblački

Preko sinjega neba

jadrajo oblaki

beli kakor jagneta,

a raztrgani — berački.

Tu in tam poprosijo:

»Dajte, dajte moče!«

Grom v daljavi odgovarja:

»Nimamo je — kaj se hoče!«

In tako naprej, naprej

mimo vseh nebeških duri

solnce se oblakom smeje,

pali zemljo, kuri, kuri...

Manica:

Trije sinovi

Živel je mož, gospodar obširnih posestev, gozdov, polja in vinogradov. Imel je tudi tri sinove in mikalo ga je preizkusiti, kateri izmed njih bi mu bil najboljši naslednik.

Pa vpraša najstarejšega:

»Sinko, kako bi ravnal z mojim posestvom, če bi bilo tvoje? Ali bi delal po mojem vzgledu ali kako drugače?«

»Veste oče,« pravi sin, »jaz se pač ne bi tako mučil, kot se mučite vi. Delajo naj posli, a gospodar na takšnem posestvu kot je naše, že lahko živi brez dela.«

»Ti bi ne bil pravi gospodar,« odvrne oče. »Gospodar mora biti povsod navzoč, vsaj z ukazi, če ne vedno z delom. Če boš pušcal posle same, bodo delali po svoji glavi, začeli bodo lenariti in premoženje bo šlo kaj hitro rakovo pot.«

Nato vpraša oče srednjega sina:

»Pa ti, sinko? Kako bi gospodaril z mojim premoženjem?«

»Jaz bi varčeval vse boljše kakor vi,« se odreže vprašani sin. »Družina naj dobi jesti dvakrat na dan, in sicer same domače jedi, da manj stane. Krompir v oblicah je prav tako dober kakor kupljena pečenka. Z družino bi prav isto hrano užival tudi jaz. Na ta način bi se mnogo prihranilo.«

»Tudi tvoje mnenje ni pravo,« reče oče. »Lačen posel ti ne bo delal. Družini daj red, daj ji dovolj potrebne jedi, ker le potem zamoreš zahtevati, da bo tudi služinčad z veseljem opravljala svoje dolžnosti napram tebi. Varčnost, sin moj, je lepa čednost, toda nikdar ne sme prehajati v skopost. Ni kmalu gršega človeka, kot je skopuh, ki niti sebi niti svojemu bližnjiku ne privošči koščka kruha. Kaj ima tak stiskač od življenja? Nič! Po njegovi prerani smrti se kaj čisto pripeti, da zasedejo njegovo mesto ljudje, ki kmalu zapravijo vse, kar je prejšnji lastnik priskopal ter sebi in drugim pritrgal od ust.«

Oče potem poišče najmlajšega in tudi tega vpraša, kako bi gospodaril.

»Očka,« pravi najmlajši sin, »jaz bi se skušal ravnati po vašem vzgledu, ker sodim, da je tako najbolj prav. Pridno bi delal, pri tem bi se pa tudi učil in izpopolnjeval, da bi tako izboljšal posestvo in dohodke. Toda v gotovem času bi se odpočil in dal potrebnega duška tudi družini. Da se stroj ne pokvari, ga

je treba mazati. Prav tako bi privoščil po težkem, trudapolnem delu sebi in poslom vse, kar je treba: počitka in dovolj zdrave hrane. Tako, oče, bi gospodaril jaz.«

Očka zadovoljno pokima in kmalu nato odstopi vse gospodarstvo najmlajšemu sinu.

Manica:

Po čem je točil vino

Oče Jernač je bil velik šaljivec. Zelo rad je »potegnil« kogarkoli, ki mu je prišel v pest, ali to je napravil vedno na nedolžen in šaljiv način. Če se je kdaj ta in oni vsled potegavščine kaj razhudil, je očka hitro tako zaobrnil, da je vse prasnilo v smeh.



Nekoč pride ta navihanelec v gostilno k sosedu Mrkonu. V tem, ko Jernač sede, daje gostilničar dvema gostoma v pokušnjo novo vino, katero je nastavlil šele pred par dnevi.

Gosta pokušata in zadovoljno kimata. Naenkrat zakliče tam od druge mize Jernač:

»Mrkon, po čem pa točiš tisto vino?«

»Liter po šestnajst,« odgovori hitro gostilničar.

»Saj ni res, Mrkon! Čemu lažeš?!«

Mrkon se razhudi:

»Kdo pravi, da lažem! Zdaj pa dokaži, kar trdiš, če ne, te tožim. Tožim te, da veš, pa če tudi si Jernač in te imam drugače prav rad.«

»Ha, ha,« se reži Jernač. »Čemu bi redili advokatske trebuhe, ko imamo pa

svoje* večkrat prazne. Rajši staviva za par bokalov. Ampak lažnjivec nisem, da veš! In to tudi dokažem, samo ne tu, nego pojdemo v klet, prav pred sod!«

Mrkonu je bilo prav. Takoj sname s kljuke ključ od kleti ter povabi s seboj vse goste. Zadnji stopa Jernačev očka s kupico v roki.

Ko pridejo v klet, jim gostilničar pokaže sod. Jernač pristopi, nastavi pod pipo kupico in zaprosi:

»Daj Mrkon, spusti mi nekaj vinčka tu v kozarec!«

Gostilničar zavrti pipo in že zašumi rdeče vinčece.

»Po čem točiš to vino,« vpraša ponovno Jernačev oče.

»Po šestnajst,« odgovarja na pol jezno na pol radovedno gostilničar.

»Ha, ha, zdaj te pa imam,« vpije Jernač. »Trdiš, da točiš vino po šestnajst, a tu pa na lastne oči vidimo, da ga točiš — po pipi!«

Gostje se zasmejejo, Mrkon ves zmeden ne ve, kaj bi, Jernač pa, kakor vedno, tudi tu najde pravo. Prav prijateljsko potrepilje gostilničarja po rami:

»Mrkon, tako je in nič drugače. Stava



je dobljena in zapili jo bomo tako, da boš ti postavil na mizo vino, jaz ga bom plačal, pili ga bomo pa vsi!«

»Živjo Jernač,« kličejo vsi vprek navihancu, ki jim je spet eno zagodel.



Listnica uredništva

Ruža Ravnikar, dijakinja III. razr. mestne žen. real. gimn. v Ljubljani: Stric Matic se Ti lepo zahvali za lepo sliko kopaljšča na Ljubljani. Na žalost je slika

prevelika in je zaradi tega ne moremo objaviti. Le tako naprej in oglasi se še kaj!

Pozor Jutrovčki! Svoj natečaj zaključimo prve dni oktobra!

JUTROVČKI PIŠEJO

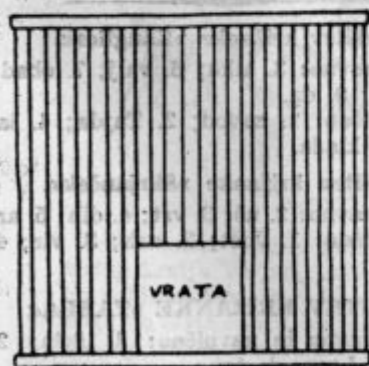
Kako sem si napravila žogo. Za žogo potrebujemo par pisanih krp in nekaj papirja. Najprej vzamemo papir, ga razgrnemo na mizi ter izrežemo elipso, ki mora biti skrbno in enakomerno izrezana. Poglej sliko 1. Potem položimo papirnato elipso na eno izmed krp in jo izrežemo. Tako izrežemo šest enakih



elips. Vsaka elipsa je lahko drugačne barve. Elipse sešijemo s strojem skupaj, samo na enem koncu pustimo majhno odprtino, skozi katero stlačimo papir, žaganje ali pa stare krpe. Ko je žoga polna, in dobi lepo okroglo obliko, zašijemo še tisto odprtino na roko. Jaz sem si napravila takšno žogo in delo se mi je prav posrečilo.

Lidija Zima, uč. I. razr. gimn.
v Ljubljani.

Kako sem si napravil kletko za grlico. Za god sem dobil ljubko grlico v dar in ker nisem imel kletke, sem sklenil, da si jo sam napravim. Na podstrešju sem poiskal lesen zaboj, ki se mi je zdel primeren. Imel je obliko pravokotnika. Pokrova pa ni imel, a tega itak nisem po-



treboval. Razen zaboja sem potreboval še 9 m žice, 2 deščici, ki sta imeli dolžino zaboja, široki sta bili pa po 2 cm in debeli po 1 cm. Obe deščici sem razdelil na centimetre. Na vsak centimeter

sem napravil luknjico, skozi katero sem napeljal žico. (Glej sliko 1.) V spodnji vrsti sem pustil odprtino, v katero sem



napravil vratca iz lesenega okvirja in prepletene žice. Na dnu sem napravil deščico, ki jo lahko vzamem ven kadar hočem kletko očistiti. V kletko sem postavil posodico za vodo in še eno za hrano. Kletka je bila narejena. Grlica se v nji prav dobro počuti in jaz imam z njo in s kletko, ki sem si jo sam napravil, mnogo veselja.

Ogorelec Tonček, dijak 7. razr.
v Ljubljani, Erjavčeva 4/I.

Ljubi Toni! Zelo se mi smiliš, da moraš ležati v bolnišnici. Rad bi Te prišel obiskat, a zdaj sem sam bolan in ne morem nikamor z doma. Slike, ki naj pokažejo, kako je treba cepiti sadno drevje, so premalo jasne, zato jih nisem objavil. Ko ozdraviš, mi še enkrat natančno opiši vse tri načine cepljenja in nariši a tušem ali vsaj a črnilom. Članek bom prav rad objavil. Želim Ti, da bi se kmalu popravil in da bi se s svojimi tovariši in tovarišicami še letos lahko kopal v Štrukljevem tolmunu. Srčno. Te pozdravlja Tvoj

strie Matie.



Babica pripoveduje

Petletnega Ivančka je pičila čebela. Prstek mu je zatekel in ker ga je roka močno bolela, je na vse grlo kričal. Babici se je Ivanček hudo zasmilil; vzela ga je v naročje in mu jela pripovedovati veselo zgodbo. Ivančku je bila zgodba tako všeč, da je hitro pozabil čebelin pik in se kmalu veselo zasmel. Na posled me je prosil naj tudi Jutrovčkom napišem to zgodbo o čebelah tako kakor jo je babica pripovedovala. Evo, tukaj jo imate:

»Moj oče je bil gojitelj čebel. Vsako prosto uro je preživel pri čebelnjaku. Saj je imel tudi vedno dovolj dela tam. Zvečer so hodili njegovi prijatelji, ki so bili tudi gojitelji čebel, k nam v vas in potem so kramljali o svojih izkušnjah in o svojem delu v čebelnjakih. Med njimi je bil tudi star kmet, ki ni bil posebno bistre glave, vendar pa velik prijatelj čebel. Vtepel si je v glavo, da si bo nabavil novo vrsto čebel, ki bodo pridelale več medu. Pregovoril je mojega očeta, naj si tudi on nabavi roj novih čebel. In res sta se drugi dan odpravila v mesto, da bi kupila nove čebele.

Zdaj pa morate najprej vedeti, kako prodajajo čebele. V majhnem lesenem zabojčku dobite kraljico s spremstvom. Kraljica je zelo razvajena in treba jo je neprestano negovati. Še jesti noče sama in jo morajo druge čebele pitati. Za to pa zleže jajčeca, iz katerih dobimo toliko pridnih čebelic. Moj oče in tisti kmet sta hitro kupila dva zabojčka čebel in se odpravila domov. Seveda sta se tudi iz mesta vrnila z vlakom.

Moj oče je bil spravljen leseni zabojček k vratom. Kmet pa ni imel plašča, zato je spravljen zabojček s čebelami globoko v hlačni žep in ga držal z roko, da se zabojček ne bi strl. Tako sta se vozila in kramljala o vseh mogočih rečeh. Tedajci je pa kmet nenadoma poskočil. Opazil je bil, da se mu je zabojček v hlačnem žepu odprl, in lahko si mislite, kako se je prestrašil. V naslednjem trenutku se je razleglo po vozu divje brenčanje. Čebelice so zlezle iz hlač in jele letati naokoli. Zbegane od tresenja, ropota, vročine in svetlobe plinske svetilke so popadle potnike in jih neusmiljeno opikale. Nastal je dirindaj kakor še nikoli. Kmet je bil ves iz sebe. Potegnil je zabojček iz žepa in ga vrgel skozi okno. Bil in tolkel je okoli sebe a ves trud je

bil zaman, zakaj čebele so postale še bolj razburjene in so iznova navalile nanj. Kmet je ves zbehan slekel suknjo in telovnik in tekal kakor iz uma zdaj sem zdaj tja.

Moj oče ga je hotel pomiriti in mu je rekel:

»Najboljše bo, da slečete hlače in jih dobro stresete skozi okno, da bodo čebele zletele na prosto!« Kmet ga je ubogal in oče je stal z razgrnjenim plaščem pred njim, da se je kmet lahko nemoteno slekel. Zdaj je prijel kmet hlače in jih jel močno stresati skozi okno.

A tisti hip se je kmet zdrzil in zakričal. Kaj se je bilo zgodilo? Hlače so se bile zapletle v telegrafске žice in obvisle. Veselo so mahale v vetru a vlak je dirjal dalje svojo pot. V srca, z golimi nogami, je stal siromak na hodniku — brez hlač, brez čebel, brez vozovnice in brez denarja.

Nu, kdor ima škodo, tisti se ne boji, da se mu ne bi kdo rogal. Potniki, ki so bili tik poprej jezni, nejevoljni in razburjeni, so se zdaj zvižali od smeha. In ko se je zvečer pripeljal vlak domov in smo šli iskat očeta na postajo — koga vidimo plezati z voza? Naš kmet! Ogrnil si je bil plašč mojega očeta, a izpod plašča so gledale gole noge in ljudje so se zbirali okoli njega in se do solz nasmejali. A kmet je zdaj pokazal, da ni tako neumen, kakor so mislili — smejal se je z njimi vred in tako je najhitreje prebolel svojo nezgodo.

Ina Slokanova:

Rešitev križanke »Kanglica«.

Vodoravno: 3. alka; 6. valj; 7. obad; 8. duda; 9. da.

Navpično: 1. zavod; 2. Tajda; 4. labud; 5. klada.

Rešitev križanke »škrjanček«.

Vodoravno: 2. uš; 3. vrt; 4. dih; 5. ar. Navpično: 1. Jošt; 2. urh; 3. vir; 4. da.

REŠITEV KRIŽANKE »TABLA«

Vodoravno in navpično: 1. šola; 2. oder; 3. Leon; 4. Arno.

